



ด่วนที่สุด



ที่ สม ๐๗๐๒/ ๑๒

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ  
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ  
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา  
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗  
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๐ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการคุ้มครองสิทธิรับบริการสาธารณสุขเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค  
กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้ติดตามสถานการณ์สิทธิด้านสุขภาพและ  
รับทราบข้อห่วงกังวลจากภาคีเครือข่ายประชาชนผู้จัดการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาการเข้าถึงบริการ  
สาธารณสุขในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคอันเนื่องมาจากการชะลอการอนุมัติหลักเกณฑ์การดำเนินงาน  
และการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ส่งผลให้สำนักงาน  
หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ไม่สามารถเบิกจ่ายเงินจากกองทุนของ สปสช. เป็นค่าบริการสร้างเสริม  
สุขภาพฯ สำหรับประชาชนที่อยู่นอกสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (บัตรทอง) ได้แก่ ข้าราชการ พนักงาน  
ของรัฐ และผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ ของกฎหมายประกันสังคม ประมาณ ๑๘ ล้านคน<sup>๑</sup>  
เช่นที่เคยเป็นมาได้ จากสถานการณ์ดังกล่าว กสม. ได้จัดเสวนาวิชาการร่วมกับภาคีเครือข่ายที่ทำงานด้าน  
สิทธิมนุษยชนเพื่อรับฟังปัญหาและจัดทำข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งต่อ  
คณะรัฐมนตรีให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐  
มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ  
พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ โดยมีสาระสำคัญของสถานการณ์ปัญหาและข้อเสนอแนะ ดังนี้

### ๑. ความเป็นมา

๑.๑ คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕  
ให้ชะลอการจัดสรรงบประมาณด้านสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (Promotion and Prevention: PP)<sup>๒</sup>  
การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี (PP-HIV)<sup>๓</sup> การดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง<sup>๔</sup>  
และกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น<sup>๕</sup> ต่อมา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศ  
คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุน  
หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่จำกัดเฉพาะผู้มีสิทธิบัตรทอง หน่วยบริการจึง  
ไม่สามารถเบิกค่าใช้จ่ายสร้างเสริมสุขภาพฯ แก่ผู้ที่อยู่นอกสิทธิบัตรทองได้

/๑.๒ สปสช. ...

<sup>๑</sup> จาก "ผลการดำเนินงานการสร้างระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ๖ เดือน ปีงบประมาณ ๒๕๖๕", สืบค้นจาก [https://www.nhso.go.th/operating\\_results/53](https://www.nhso.go.th/operating_results/53)

<sup>๒</sup> เช่น วัคซีนป้องกันโรค การฝากครรภ์ การตรวจคัดกรองโรค การตรวจช่องปากและฟัน การป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การคุมกำเนิด การให้คำปรึกษาแนะนำการป้องกันเอชไอวีหลังสัมผัส การตรวจคัดกรองโรคมะเร็ง การให้ความรู้ออกกำลังกายและฝึกสมองป้องกันโรคสมองเสื่อม เป็นต้น.

<sup>๓</sup> เช่น การเข้าถึงบริการตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวี การได้รับยาต้านไวรัส การป้องกันการติดเชื้อ การได้รับถุงยางอนามัย และการติดตามดูแลสุขภาพผู้ติดเชื้อเอชไอวี เป็นต้น.

<sup>๔</sup> เช่น บริการตรวจคัดกรอง/ประเมินความต้องการดูแล การเยี่ยมบ้าน กายภาพบำบัด อุปกรณ์เครื่องช่วยทางการแพทย์ บริการช่วยเหลือปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เป็นต้น.

<sup>๕</sup> เช่น สนับสนุนให้กลุ่มหรือองค์กรประชาชนหรือหน่วยงานในพื้นที่ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสมรรถภาพ เป็นต้น.

๑.๒ สปสช. ได้หารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อแก้ปัญหาข้างต้นโดยให้สิทธิบริการด้านสร้างเสริมสุขภาพฯ ครอบคลุมถึงผู้อยู่นอกสิทธิบัตรทอง โดยอยู่ระหว่างการเปิดรับฟังความคิดเห็น

๑.๓ กสม. และภาคีเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชนได้จัดประชุมเพื่อรับฟังข้อมูลและข้อคิดเห็นต่อกรณีข้างต้นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ และวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๖ พบว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ จัดสรรงบประมาณสร้างเสริมสุขภาพฯ แก่ประชาชนทุกคน แต่ในช่วงต้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ หน่วยบริการไม่สามารถเบิกค่าใช้จ่ายสร้างเสริมสุขภาพฯ จาก สปสช. สำหรับผู้อยู่นอกสิทธิบัตรทองได้ ทำให้หน่วยบริการบางแห่งยุติการให้บริการดังกล่าวแก่ผู้อยู่นอกสิทธิบัตรทอง ส่วนหน่วยบริการที่ยังคงให้บริการต่อเนื่องต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เอง จึงอาจไม่สามารถให้บริการได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ การเข้าถึงบริการป้องกันโรค เช่น บริการคุมกำเนิด การฝากครรภ์ การยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย การให้วัคซีนป้องกันโรคแก่เด็ก และการป้องกันการติดเชื้อ/การดูแลสุขภาพผู้ติดเชื้อเอชไอวี อาจทำให้ปัญหาสุขภาพสำคัญที่รัฐบาลพยายามแก้ไขและมีความก้าวหน้ามาเป็นลำดับกลับมาเป็นปัญหาอีก เช่น การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การติดเชื้อและเสียชีวิตจากเอชไอวี/เอดส์ในอัตราที่สูงขึ้น รวมถึงมีผลกระทบต่อบริการสาธารณสุขในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการสำหรับผู้ป่วยติดเชื้อในชุมชน

## ๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ บัญญัติให้ กสม. มีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมถึงการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กสม. จึงเห็นสมควรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง

## ๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการที่จำเป็นเพื่อคุ้มครองสิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขด้านสร้างเสริมสุขภาพฯ สำหรับผู้อยู่นอกสิทธิบัตรทองให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร่งด่วนเนื่องจากปัญหาได้เกิดขึ้นมานานกว่า ๕ เดือน และเริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนบางกลุ่มที่ต้องได้รับการต่อเนื่องแล้ว

## ๔.สาระสำคัญของเรื่อง

กสม. เห็นว่า การสร้างเสริมสุขภาพช่วยลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของครัวเรือน และลดภาระงบประมาณของประเทศในการดูแลรักษาพยาบาลให้แก่ประชาชน ซึ่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ และรัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐอย่างทั่วถึง การที่หน่วยบริการไม่สามารถเบิกค่าใช้จ่ายของผู้อยู่นอกสิทธิบัตรทองจากงบประมาณสร้างเสริมสุขภาพฯ ของ สปสช. ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิด้าน

สุขภาพ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนคนไทยทุกคนควรเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ และมาตรา ๕๕ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีพันธกรณีตามกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในการทำให้ประชาชนทุกคนได้รับสิทธิที่จะมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตตามมาตรฐานสูงสุดเท่าที่เป็นได้ โดยรัฐภาคีต้องดำเนินมาตรการ อาทิ การออกกฎหมาย การจัดสรรงบประมาณ และมาตรการอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับสิทธิในสุขภาพอย่างแท้จริง

#### ๕. ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิด้านสุขภาพของประชาชน กสม. จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ ขอให้คณะรัฐมนตรีเร่งรัดให้ สปสช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการให้ พระราชกฤษฎีกาตามข้อ ๑.๒ มีผลใช้บังคับโดยเร็ว เพื่อให้ประชาชนที่อยู่นอกสิทธิบัตรทองทุกกลุ่มมีสิทธิ เข้าถึงบริการสาธารณสุขด้านการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพ และบริการ สาธารณสุขอื่น ที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิตได้อย่างเท่าเทียม

๕.๒ ในระหว่างการจัดทำกฎหมายตามข้อ ๕.๑ ขอเสนอคณะรัฐมนตรีสั่งการให้กระทรวง สาธารณสุข และ สปสช. ดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้ที่อยู่นอกสิทธิบัตรทองสามารถเข้าถึงบริการ สาธารณสุขในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อคุ้มครองและแก้ไข ปัญหาแก่ผู้ได้รับผลกระทบ รวมถึงชดเชยเงินให้แก่หน่วยบริการสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชนที่ได้สำรองค่าใช้จ่าย ในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ไปก่อนแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะข้างต้น ผลเป็นประการใด โปรดแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบด้วย จักขอบคุนยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง



(นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๘๔ (กุลภัสสรณ์)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๗๐